

El llarg hivern de Sebastià Cruset

Text > EVA VÁZQUEZ

Il·lustració > XAVIER ROQUETA

De tots els artistes gironins que van travessar l'Atlàntic, potser cap no tenia tan bones disposicions per triomfar com Sebastià Cruset Aupí (Girona, 1859 - Nova York, 1943). Avui, encara, no en tenim més que quatre dades que han proveït els treballs de recerca d'Imma Socías i Marta Camps, que l'esmenten enmig de la correspondència generada per la Hispanic Society of America, la primera, i entre els artistes catalans que van provar fortuna a Nova York, la darrera. Cruset hi apareix com una figura esquiva, d'una incompletesa descoratjadora, de la qual només podem extreure la imatge d'un intrèpid que, desobeint

el destí dels pobrissons de l'hospici, va fer-se a la mar per anar a raure a un continent on ningú no l'esperava i va dedicar-se a pintar l'hivern a la gran ciutat, tota aquella enginyeria dels ponts, els gratacels i els suburbis coberts de neu. Les seves vistes panoràmiques des de l'estudi que va llogar el 1909 en una de les torres del pont de Queensboro, que uneix l'illa de Manhattan i el barri de Queens per damunt de l'East River, serien suficients per considerar-lo «un dels paisatgistes més personals de l'art català», segons afirma Francesc Fontbona, però la seva fascinació per l'amplitud i els punts de vista aeris, com si hagués pintat la badia des del cistell d'un globus, el distingeixen també entre els nord-americans, Edward Hopper inclòs, que el 1913 pintaria el mateix pont, com tots els altres excepte Cruset, de terra estant.

En sabem tan poc, de Sebastià Cruset, que cada petita troballa, més que eixamplar-ne el coneixement, obre un enigma nou. Pel diari *El Demócrata* del 5 de juliol de 1885, que el felicitava per haver obtingut una pensió per ampliar estudis a Madrid, ens assabentem que era fill d'una «pobra llauradora» que, havent quedat vídua amb tres fills més de pocs anys, l'havia entregat a l'hospici de Girona, on es desvetllarien les seves aptituds per als treballs manuals i el dibuix. El seu no era, doncs, un cas d'orfanat, sinó de misèria pura. L'origen camperol explicaria que, en una nota del febrer de 1886, la *Revista de Gerona* parli de «Sebastià Cruset, de Borrassà» com aquell artista talentós que acabava de guanyar una borsa de viatge com

a premi de Llotja. La formació artística, en tot cas, la va rebre a Girona, a l'escola de dibuix d'Alfons Gelabert, un altre cosmopolita, que potser va ser qui va consolar-lo del disgust de no haver guanyat, el 1884, la pensió Fortuny, que li hauria permès passar tres anys becat a Roma, i li va aconsellar que utilitzés la borsa de Llotja per anar-se'n a París, cosa que Cruset va fer amb molt de profit el 1887. Aquí el seu rastre comença a desdibuixar-se. Sembla que a la capital francesa va ser alumne de Raimundo de Madrazo, el qual el posaria en contacte amb l'hispanista i mecenes Archer M. Huntington, a través del qual el gironí es decidiria, més o menys amb el nou segle, a embarcar-se cap a Amèrica, la terra dels proscrits i els valents. Establert a Nova York, en poc temps va esdevenir una espècie de celebritat per les perspectives excèntriques dels seus «panorames», unes visions quasi topogràfiques que recorden el detallisme atmosfèric dels realismes dels anys vuitanta i noranta del segle XX. Sorolla sentiria un viu interès pels seus invents òptics, com el Visiograph, un aparell patentat el 1915 que compartimentava les vistes en quadrícules. Fotògraf, pedagog i ocasionalment còrrresponsal novaiorquès de *La Il·lustración Artística*, des de la qual va fer un ampli seguiment de la gira americana de Sorolla i la inauguració del pont de Queensboro, va acabar més aviat empobrit i arraconat, vivint d'inquíll solter a casa d'una tal família Miner a New Rochester, on va seguir pintant paisatges d'hivern.